

самоврядування). Найбільш важливим є саме останній принцип.

Досліджуючи політичні гарантії конституційного права ДГСОМС, доцільно розглянути й органи, які в Україні належать до органів місцевого самоврядування. Відповідні норми будуть належати до організаційних гарантій аналізованого права, тому що містять перелік органів, у яких громадяни України можуть реалізувати належне їм право доступу до служби в органах місцевого самоврядування.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» в ст. 5 передбачає: «1. Система місцевого самоврядування включає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення. 2. У містах з районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради відповідно до цього Закону можуть утворюватися районні в місті ради. Районні в містах ради утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який одночасно є і головою її виконавчого комітету» [1].

Зрозуміло, що не є органом місцевого самоврядування територіальна громада. Конституція України визначає її як «жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста» [2].

Безперечно, політичні посади та адміністративні посади існують у місцевих радах, а також у виконавчих органах сільських, селищних, міських, районних у містах рад. Стосовно сільського, селищного, міського голови вище було зазначено, що він є посадовою особою територіальної громади, яка обіймає політичну посаду на службі в органах місцевого самоврядування.

Стосовно органів самоорганізації населення виникає питання, чи є вони органами місцевого самоврядування, а якщо так – чи є члени органів са-

моорганізації населення службовцями та/або посадовими особами органів місцевого самоврядування? Для знаходження відповіді на це питання треба приділити увагу природі цих органів та вивченню вимог до осіб, які можуть займати посади голови, заступника голови та секретаря органу самоорганізації населення. У Законі України «Про органи самоорганізації населення» стосовно персонального складу цих органів тільки один раз вживається словосполучення «посадові особи», а словосполучення «член органу самоорганізації населення» – приблизно 10 разів [3]. Це надає підстави вважати, що орган самоорганізації населення не має у своєму складі посадових осіб у тому розумінні, яке закладено в Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

Безпосередньо членам органів самоорганізації населення в законі присвячено ст. 21, відповідно до норм якої вони виконують свої обов'язки на громадських засадах, але за рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання керівник органу самоорганізації населення (його повноваження містить ст. 22) та секретар органу самоорганізації населення (його повноваження містить ст. 23) можуть працювати на постійній основі з оплатою їх праці за рахунок коштів, переданих органу самоорганізації населення.

Нині час законодавство про матеріальну та фінансову основу діяльності органів самоорганізації населення є недосконалим у частині можливості залучення благодійницьких внесків, отримання органами самоорганізації населення доходів від власної діяльності. Фактично єдиним джерелом коштів органів самоорганізації населення є кошти бюджетів місцевого самоврядування (відповідно до Бюджетного кодексу України до них належать бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах) [4]).

Що ж до природи органів самоорганізації населення, то Закон України

б виходити з лексичного значення терміна «ідеологія», у якому поєднано два грецьких слова «ідея» (поняття) та «логос» (вчення). Отже, ідеологія – це система ідей, підходів, що обґрунтовують ставлення людей один до одного та до суспільства. Таким чином, гарантії, що належать до аналізованої групи, пов'язані з реалізацією права на свободу совісті та з дотриманням етичних (моральних) норм.

Важливим із точки зору розгляду етичних гарантії цього суб'єктивного права є те, що 17 травня 2012 р. було прийнято Закон України «Про правила етичної поведінки». Стаття 2 цього закону передбачає, що він поширюється на низку посадових осіб органів публічної влади, у тому числі на депутатів місцевих рад, на посадових осіб органів місцевого самоврядування [9]. У зв'язку із цим до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» було внесено доповнення: додано ст. 12-1 «Врегулювання конфлікту інтересів» [10].

Однак, на нашу думку, етичним питанням доцільно приділяти увагу ще на етапі доступу до служби в органах місцевого самоврядування, а не тільки після того, як громадянин уже став посадовою особою місцевого самоврядування. Отже, найважливішою ідеологічною гарантією конституційного права ДГСОМС наразі є рівність доступу громадян до цієї служби незалежно від релігійних та інших переконань. А високий рівень етичних вимог, що висуваються до посадових осіб органів місцевого самоврядування, робить нагальним розробку методів, які дозволяти б на етапі кадрового відбору оцінити морально-етичні якості претендентів на відповідні посади.

Таким чином, організаційні гарантії конституційного права доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування – це закріплена в джерелах права система умов та засобів соціально-економічного, політичного та ідеологічного характеру, які безпосередньо не спрямовані на реалізацію,

охорону та захист цього права, але сприяють їм. Перспективи подальших досліджень вбачаються в розгляді нормативних гарантії конституційного права доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування.

Ключові слова: право доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування, гарантії прав людини, організаційні гарантії конституційного права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування.

У статті розглянуто організаційні гарантії конституційного права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування, надано їхнє визначення. Для всебічного розкриття їхньої сутності приділено увагу таким видам, як економічні, соціальні, політичні та ідеологічні гарантії.

В статье рассмотрены организационные гарантии конституционного права доступа граждан Украины к службе в органах местного самоуправления, дано их определение. Для всестороннего раскрытия их сущности уделено внимание таким их видам, как экономические, социальные, политические и идеологические гарантии.

The article covers the definition and types of the organizational guarantees of the constitutional right of Ukrainian citizens' for the municipal service. The author proposes to distinguish such types of these guarantees as economical, social, political and ideological organizational guarantees.

Література

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 142.
3. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. // Ві-

▬▬▬▬▬▬▬▬▬ ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

домості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.

4. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.

5. Моніторинг діяльності органів місцевого самоврядування щодо створення умов для розвитку громадських організацій і органів самоорганізації населення / за ред. В.І. Брудного, А.С. Крупника, О.С. Орловського. – О. : Хоббит плюс, 2008. – 152 с.

6. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення : порівняльно-правове дослідження : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.02 / Н.В. Мішина. – О., 2009. – 595 с.

7. Орловский А.С. Создание, организация работы и ликвидация органов самоуправления населения в городе Одессе / А.С. Орловский. – 2-е изд., доп. и изм. – О. : Хоббит плюс, 2006. – 180 с.

8. Чуб О.О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 / О.О. Чуб. – Х., 2004. – 212 с.

9. Про правила етичної поведінки : Закон України від 17 травня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 45. – Ст. 1739.

10. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.